

Korvesta kylän pintaan

Elví Sielkinen

Korvesta kylän pintaan

Elví Síekkinen

Korvesta
kylän pintaan

© 2024 Elvi Siekkinen

Kannen maalaus: Silja ja Tiina Sandberg

Kirjailijan kuva, ulkoasun suunnittelu ja taitto: Tiina Sandberg

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-7075-7

1. JUHLASTA ARKEEN

Vaikka yleinen toteamus oli, että tapanina päivä oli kukonaskelta pitempi, ei se pilvisenä päivänä siltä ainakaan näyttänyt. Aurinko viihtyi talvipesässään niin kuin karhu Mustikan korvessa syysmyrskyllä kaatuneen männynjuurakon suojassa. Eveliinalle sopivat hyvin nämä tammikuun alun lyhyet päivät. Kaikkien pirtin asukkien elämänmeno oli hidastunut. Antaapa päivän tulla, toisen mennä, kyllä se Nuutti pitäisi huolen tavallisen arjen saapumisesta. Vastasyntynyt tyttö oli harvinaisen hyvänkurinen, ei valvottanut hoitajaansa. Imi tissiä ja nukkui hyvin. Silloin vain vähän inahteli, kun kapalo oli märkä. Iidakin oikein ihmetteli, että johan on kiltti tulokas. Isäänsä on varmaan tullut, ei se Villekään lapsena ihteään paljon hoijattanut. Eveliinasta alkoi kuitenkin vähitellen tuntua, että hän oli lankeamassa laiskuuden helmasyntiin, josta papit niin kovasti varoittelivat saarnoissaan. Näin vähäisillä askareilla hän ei ollut itseään ruokkinut koskaan aikaisemmin, ei pikku tyttönäkään. Nyt eivät navettatyöt rasittaneet, koska Omena oli menossa umpeen, ja karsinassa määki vain pari lammasta. Tosin oman lehmän maidon loppuminen ei ilahduttanut, sillä jostakin oli tinkimaitoa saatava. Tytölle riitti rintamaitoa liiaksikin asti, kahdellekin olisi ollut imettävää. Eveliina naureskeli itsekseen, että ehkä hän oli vuosien saatossa tullut hoidokkiensa kaltaiseksi. Hän joutui usein kuivaamaan rintojaan aluspaitaan. Samalla hän taputteli niitä ja jutteli niille kuin vasta poikineen lehmän utareille: hyviä olette herumaan.

Vähitellen mökin väki kohentui toimintaan. Ville oli jo useana päivänä käynyt tallin seinustalla kopistelemassa lunta parirekien päältä, tarkastanut, olivatko puuosat pysyneet hyvässä tervassa. Jussi oli alkanut säkittää ladossa hevoselle varattuja parempia heiniä. Kaurasäkki sidottiin lujasti narulla kiinni, ja Iida oli leiponut kaksi uunillista hapanleipää, mistä piti riittää pariksi viikoksi niin miehille kuin hevosellekin.

Jussi oli käynyt tiedustelemassa tukkiyhtiön herroilta, mistä päin pitää jää leimikoita annettaisiin. Tarjolla oli neljä riskiä miestä ja parhaassa vetoiässä oleva ruunahevonen. Sen veljekset tiesivät, ettei ihan lähieteenolta töitä löytyisi. Metsiä kyllä humisi tuhansien hehtaarien alueella, mutta talolliset eivät olleet nyt innokkaita puitaan myymään. Moni oli oppinut aikaisemmista kokemuksistaan, ettei antanut itseään hevillä puijata.

Otto hiihteli iltahämärissä pihaan ja kertoi, että töitä olisi jossain kaukana Pyhäjärven korvissa ja sitten oman pitäjän länsipuolella Muurasjärven suunnalla. Puut ajettaisiin jokivarsien laaneihin, joista ne sitten jokiuittoina matkaisivat etelään. Eveliina tiedusteli Villeltä ennen maatamenoa, kuinka pitkä matka sille työmaalle Peningiltä olisi. Ville ei osannut tarkalleen määritellä, mutta arveli, että peninkulmissa se oli mitattava.

– Kotiin on jätettävä hyvä suksipari, miten me muutoin täältä ihmisten ilmoille päästään. Jos vaikka vielä jotain sattuisi. Ja entäs äitisi? Kyllä täältä sulan kelin aikana aina jotenkin pärjää, mutta entä talvella. Jos oikein kovia tuiskuja tulee, niin lumeen me täällä hukutaan.

– Turha sinun on pelätä. Onhan täällä tähänkin asti pärjätty, niin kesällä kuin talvellakin.

– Mutta milloin täällä on näin pieniä lapsia elänyt kuin Terttu? Minä olen asunut aina sellaisen tien varrella, josta on ollut lyhyt matka naapurisiin. Niin... tietysti Komunpää oli syrjässä, mutta silloin minä en osannut pelätä mitään, mutta nyt on tuo lapsi. Kyllä se on muuttanut ajattelua.

– Älä turhia huolehdi, kyllä sinä pääset suksillasi apua hakemaan ja tytön voit kantaa vaikka selkärepussa. Ja onhan Martalla nuoret ja vikkelat jalat. Nuku pois.

Loppiaisen jälkeen miehillä oli kaikki valmista metsätöihin lähtöä varten. Rekeen oli pakattu kaikki tarpeellinen. Perillä työmaalla varmistuisi vasta, pääsisivätkö he yöpymään jossakin talossa vai joutuisivatko he tyytymään yhtiön tukkikämppään. Ville kävi vielä lähtiessään kurkistamassa Tertun pärekoppaan, oliko siellä kaikki hyvin. Kamarin ovelta hän kääntyi vielä sanomaan:

– Nyt Ville-isä lähtee tienamaan tytölle leipää. Minusta on nyt tullut perheen pää.

– Niinpä, viime vuonna tähän aikaan sinä olit vielä huoleton poikamies. Älähän lyö kirveellä jalkaasi siellä lumihangessa kahlatessasi. Me tarvitaan, tyttö ja minä, terve mies. Minä en ole enää etes navettapiika, joka tienaisi oman ruokansa.

Eveliina meni Villen perässä seuraamaan miesten lähtöä. Sujuvasti näyttivät veljekset matkaan pääsevän. Ville vanhimpana näytti tarttuvan suitsiin ja muiskauttavan hevosen liikkeelle. Pian reki ja miehet häipyivät piha-aukealta metsätielle ja näkymättömiin. Pystykorva kuunteli pitkään poistuvien ääniä, joita ihmiskorva ei enää erottanut. Seisokeltuaan aikansa hangessa se luikautti sitten itsensä koppiin. Rikkumaton hiljaisuus laskeutui pihapiiriin. Navetastakaan ei kuulunut äänen ääntä, ei lammas määkäissyt eikä lehmä ähkäissyt ronkkaa kääntäessään. Tuntui kuin elämä olisi yhtäkkiseltään kaikonnut jonnekin muualle. Eveliina ei ollut kokenut tällaista olotilaa pitkään aikaan. Samantapaista hän muisti kokeneensa joskus kauan sitten Komunpäässä, kun hän oli jäänyt Hilman kanssa kahdestaan Ville-enon lähdettyä Kivijärven puolelle puunajoon Matti mukanaan. Miten ne nuo ajat nyt pulpahtivatkin mieleen. Näin jälkikäteen ajatellen ei oikein osannut päätellä, olivatko ne olleet mukavia vai ikäviä. Ehkä ne olivat olleet molempia. Yksinäisiä ne olivat olleet ja ellei Mattia olisi ollut, olisivat ne olleet vieläkin yksinäisempiä.

Kun muuta tekemistä ei tuntunut olevan, alkoi Eveliina sutia varpu-luudalla ulkorappusia, vaikka ne oli jo aamulla aikaisin lumesta lakais-tu. Sitten oli vielä korjailtava porrashavuja, vaikka ne hyvässä järjestyk-sessä olivatkin. Pääasia, kunhan jotain teki. Siinä askaroidessaan hän alkoi pohtia, että mitähän Matille kuului. Oliko tämä jo löytänyt itsel-leen vaimon ja kulkiko hän edelleen haitarinsa kanssa ilahduttamassa pitäjän nuoria tanssipaikoilla. Mitäpä muuta hän teki. Matti oli mu-siikkimiehiä. Sen viikot kuluivat sukkelaan, kun oli tiedossa hauskoja viikonloppuja, nuorten ilonpitoa, tanssia ja laulua. Katsottuaan vielä navetalle, koirankopille, saunalle ja puuranteelle päin Eveliina päätti, että oli parasta kopistella kengät lumesta ja mennä sisälle.

– Niin lähtivät, ja me jäimme niin kuin nallit kalliolle.

– Voi, kyllä sinä saat siihen tottua ja totut ajan mittaan, että jätät mie-hen perään kahtomaan, kun se kämpille lähtee. Minäkin aikamani luu-lin, kun talollisen pojan mieheksi sain, että maa meijät elättää. Mutta mitenkäs kävikään. Joosepista tuli torpan vuokralainen ja minulta jäi emännöys Ristolaan. Sellaiseksi se elämä keikahti. Joosepin piti hank-kia elanto metästä ja uitoilta.

– Emäntä kerran, emäntä aina. Te olette emäntä omassa talossanne, totesi Eveliina, aukaisi kamarin oven ja meni katsomaan tyttöä. Siki nukkui. Hän itsekin heittäytyi sängylle, veti peittoa jaloilleen ja päätti ottaa torkut. Nyt hänellä oli tilaa kääntyillä vuoteessa vapaasti. Sänky

oli vähän liian ahdas heille molemmille. Kun hän oli maininnut siitä Villelle, oli tämä vain sanonut, että lähekkäin oli lämmin nukkua eikä pienissä huoneissa ollut tilaa leveille vuoteille. Niihin oli tilaa vain herroissa ja pappiloissa. Peningille muutettuaan Eveliinalla oli aluksi ollut totuttelemista Villen vieressä nukkumiseen jo siksikin, ettei hän ollut jakanut koskaan aikaisemmin sänkyä miehen kanssa. Mitä nyt sinä kohtalokkaana talviyönä Pesolan tuvan nurkassa. Hänellä oli ollut oma sänky, vaikka piika oli ollutkin. Hanna oli tosin yhden vuoden nukkunut hänen vieressään niin sisällä kuin aitassakin, mutta Hanna oli nainen eikä pyrkinyt kopeloimaan. Ja sitten Eveliinan ajatukset karkasivat ajassa kauas taaksepäin, Hautalaan ja mummojen kahiseviin olkipatjoihin.

Niillä hän oli nukkunut niin Stiina-mummon kuin Anna-Liisankin vieressä. Sitten ajatukset karkasivat Komunpään pikkukamariin. Hänestä oli tuntunut ihan uskomattomalta saada nukkua ihan omassa sängyssä ja vielä ihan omassa kamarissa.

Peltolassa Kerttu oli kömpinyt hänen viereensä nukkumaan, vaikka Hilja oli yrittänyt häntä estellä, torunut ja välistä tukistanutkin. Kirkonkylän kievarissa hän oli tykästynyt pieneen vinttikamariinsa ja kauppias Hansenilla hän oli tuntenut olevansa ihan emännöitsijä keittiön viereisessä pienessä vieruskamarissa. Huuskolassa olisi ollut huoneita jakaa, mutta piijat ja renki nukkuivat tuvassa. Onneksi renki ei koskaan pyrkinyt Hannan eikä hänen vuoteeseen. Hanna oli tietävinään, ettei renki ymmärtänyt hyvän päälle mitään.

Hetken Eveliina vielä kuunteli Iidan kalistelua keittiöstä, mutta sitten äänet taukosivat. Taisivat mennä, Martta ja Iida, kamariinsa pitkälle, koska olivat nousseet tavallista aikaisemmin miehiä taipaleelle laittamaan. Eveliina vetäisi peittoaan ylemmäs ja ajatteli, että jospa hänkin torkut ottaisi. Ties kuinka kauan hän olisikaan nukkunut, ellei tyttö olisi häntä herättänyt. Sillä oli varmaan nälkä ja ehkäpä se oli tehnyt tekosensa kapaloon. Eveliinan oli pitänyt kysellä Iidalta, miten pieniä vauvoja piti hoitaa, koska hän ei ollut niitä koskaan joutunut syöttämään, vaikka kehoja hän oli keinutellut niin lukkarilla kuin kotonaan. Iida oli onneksi hanakka antamaan ohjeita, olihan kysymyksessä Villen tyttö. Ja anopilla oli kokemusta lasten ruokkimisesta, koska oli pitänyt hengissä aikuiseksi asti seitsemän jälkeläistään. Ei ollut Iidakaan päässyt helpolla, se täytyi Eveliinan mielessään myöntää, vaikka jokin Iidan päämääröinnissä häntä välistä ärsytti. Onneksi tyttö oli rauhallinen, ei itkeskellyt eikä häirinnyt mökin rauhaa. Jos se olisi

öisin valvottanut, olisi anoppi syyttänyt häntä, ettei hän osannut tyttöä oikein hoitaa. Eveliinaa oli aluksi pelottanut ajatus, että hän joutuisi jäämään yksin lapsen kanssa viikkokausiksi. Iidalle hän puhui pelostaan heti ensimmäisenä iltana miesten lähdön jälkeen. Mitä hän tekisi, jos lapsi sairastuisi. Mistä apu tulisi ja olisiko sitä edes saatavilla. Kirkolle oli pitkä matka, talvella tiet tukossa, usein hiihdetyt ladutkin olivat näkymättömissä.

– Turha on tulevaa tautia murehtia. On täällä ennenkin toimeen tultu, miksei tultais vastakin, totesi Iida vain, kun Eveliina paikan syrjäisyyttä valitti.

Eveliina alkoi laatia erilaisia hätäsuunnitelmia vastaisen varalle. Lähin asuttu paikka oli Pesolan Maja, jossa parhaillaan asui Miina Ottosen kanssa. Miinan asiat eivät olleet sen paremmin kuin hänenkään. Miinalla oli muutaman kuukauden ikäinen poika ja Otto joutui tienestiin vieraille kylille. Peningillä oli kuitenkin kotosalla kolme aikuista ihmistä. Seuraavana päivänä Eveliina johdatteli puheen naapureihin, sillä hän halusi kuulla, mitä mieltä Iida oli rantatalojen asukeista. Iida oli kovin mielissään kuultuaan, että Eveliina oli kiinnostunut uudesta kotikylästään eikä aina ollut sanomassa, miten oli kirkolla ollut ja miten hän odotti kuulumisia entisiltä ystäviltaan ja sukulaisiltaan. Iida selosti tarkasti Kinnusrannan talot ja asukkaat. Tiesipä hän kertoa vielä poislähteneistä ja kuolleistakin. Järven jäätä myöten hyvällä kelillä hiihti Eerolaan parissa kymmenessä minuutissa. Eveliina oivalsi, että kyseinen talo tuntui olevan Iidalle hyvin tärkeä. Pesolassa ollessaan Eveliina oli Hannalta kuullut kylän juoruja. Olivatko ne vain juoruja, joita ihmiset toisilleen kertoivat paremman puhumisen puutteessa vai oliko niissä vinha perä. Vaikka taloja ja mökkejä oli lukematon määrä, se kuitenkin oli tosi asia, että Peninki oli korvessa. Jo syksyllä Villen kärryissä tullessaan ensi kertaa Peningille Eveliina oli pohtinut, että miten sitä tietä kevätrospuuton aikana kuljettaisiin, veneellä vai kopukalla. Sulien vesien aikana ei ollut hädän päivää. Silloin saattoi soutaa liputella kylän kaupalle ja postiin.

Miehet olivat olleet vasta muutaman päivän poissa kotoa, kun Eveliina tajusi, että hän olisi kamarissaan ihan tyhjän panttina. Töitä oli niin vähän, että suorastaan hävetti. Terve, riski parhaassa iässä oleva naisihminen istui toimettomana ja pyöritteli peukaloitaan. Muutama elukka oli nopeasti ruokittu, puut rantteelta kannettu, vesi kaivosta haettu, eikä ruoanlaittokaan rasittanut. Loppuviikosta aamutöiden jälkeen Eveliina laittoi jalkaansa Villen vanhat saapaskengät ja päätti

kahlata aitalle, jonne hän oli kantanut rukkinsa muuttokuormasta. Ulos mennessään hän kertoi Iidalle ja Martalle:

– Nyt minun on ruvettava tekemään jotain tähellistä. Muuten minun ruppini kangistuu niin pahasti, että minusta tulee vaivaisakka. Ei minulle laiskottelu passaa. Minä olen tottunut kovaan työhön. Päivällä pitää liikkua ja tehdä töitä ja yöllä maata.

– Mitä sinä sitten alat tehdä?

– Keträämään ainakin aluksi. Sitä ennen tietysti karstaamaan. Eikö teilläkin sitä samaa työtä ole talven mittaan? Eikö pojille piä saaha lämpimiä rukkaskalpeja ja sukkia mehtäkämpälle?

Eveliina palasi aitalta tupaan rukki kainalossaan. Sitten hän palasi uudelleen kahlatulle polulle ja toi villavakan, jonka laski uunin kupeelle lämpimään. Villojen seasta löytyivät karstat. Hetken niitä käännettyään hän tuumi niiden kelpaavan vielä täksi talveksi. Niitten oli pakko kelvata, sillä mistäpä hän tähän hätään uusiakaan saisi. Kun Eveliina katsoi rukkiaan ja villavakkaa, alkoi rinnassa tuntua helpotusta. Käsien piti saada työtä. Silloin turhat ajatukset kaikkooisivat ja elämä alkaisi kulkea taas eteenpäin vauhdilla niin kuin suksat talvisella kantohangella. Pimeyskin alkaisi kohta väistyä, koska oltiinhan menossa kohti valoa, vaikka talven selän taantumiseen oli matkaa. Ihminen pystyi hallitsemaan tyytymättömyyttään, jos oikein yritti, mutta silti väkisin jostain pulpahti pintaan ajatus, ettei hänen pitäisi olla täällä, vaan ihan jossain muualla. Mutta ketään hän ei voinut syyttää. Itsepä hän oli asiansa näin järjestänyt. Mitäs antoi Villen kömpiä peittoonsa alle Pesolan tuvan nurkassa. Olisi pitänyt se kommentaa omaan petiinsä tai kammeta lattialle. Nyt katuminen oli myöhäistä. Vaikka toisaalta, olisi hänelle voinut käydä huonomminkin. Nyt oli tyydyttävä siihen, mitä oli. Tyttö oli ainakin hoidettava hyvin, ettei Iida pääsis huomauttelemaan. Ja mistä sen tiesi, vaikka tulevat vuodet toisivat mukanaan yllättäviäkin muutoksia. Vaikka hän ei hevillä päässyt ajatuksesta irti, että nykyinen tilanne oli hänelle eräänlainen Siperia. Samalla tavalla hän oli ajatellut usein Komunpäässä ollessaan. Sieltäkin hän oli viimein päässyt pois. Ehkä hän pääsisi joskus pois täältäkin korvesta.

Uunin viereen jätetyt villat olivat jo hieman kuivahtaneet. Vakassa oli mustia ja harmaita villoja, joita piti sekoittaa keskenään. Villat haiskahtivat ihvisiltä. Aivastus poltti sieraimissa. Vakkaa piti pöyhiä ja tarkistaa, etteivät hiiret olleet tehneet pesiään. Ei ainakaan hiiren kusi lemahtanut nenään, eikä papanoitakaan lattialle rapissut.

– Villoissasi voi olla imekkeitä ja takkuja, kun lampaitten kerihy jäi

vähän liian myöhäiseksi, huomautti Iida Eveliinan pöyhimistä seura-
tessaan.

– Minä heitän huonoimmat villat uunin suuhun, niin palavat pois
vastuksista, kun uunია lämmitätte.

Siinä villoja setviessään Eveliina katsoi aina tuon tuostakin uunin
kulmaa. Viimein hän kysyi Iidalta:

– Tämähkö uunin kulmaan se Antti on sen Maijan pään iskenyt?
En minä muuten, mutta kun Ville syksyllä kertoi siitä minulle tänne
tultaessa.

– Sellainen se tieto tosiaan on. Kai se paikkansa pitää.

– Eikö teistä ollut aluksi outoa asua täällä, kun tiesitte, että tuvan
entinen asukas oli tapettu?

– Eihän se Antti oikeastaan mikään murhamies ollut. Osittain se oli
vahinko. Ja siitä tapauksesta on jo niin kauan, ettei siitä enää mitään
piittaa.

– Onko se Maija koskaan kummitellut? Mummo, se Anna-Liisa,
joka Hautalassa vieläkin elää, kertoi ihan totena sellaista uskomusta,
että murhatun ihmisen sielu tulee kummittelemaan murhapaikalle.

– Lapsena minäkin kuulin monista tällaisista tapauksista. Ja kyllä ne
vainajat tulivat käymään kotonaan kuolemansa jälkeen, vaikka ne oli-
vat kuolleet ihan luonnollisestikin.

Martta oli kuunnellut vaiti keskustelua. Sitten hän heitti kutimensa
pöydälle ja tokaisi äkeästi:

– Jos te jatkatte vielä tuota puhetta Maijasta, niin minä lähen Majalle
Miinan luokse. Jääkää te kummituksien kanssa tänne.

– Minä lopetan tähän. Ei jatketa enää. Ei minun takia tarvihe ke-
nenkään kotoaan paeta. Mutta kun tuota jutun juurta täällä korvessa ei
liiemmälti ole, niin ajattelin Maijasta kysyä, Eveliina sovitteli.

Naiset vaikenivat. Martta jatkoi sukan neulomista. Iida istui tuolil-
la ja lämmitteli käsiään uunin rinnustalla. Eveliina sekoitteli villojaan
eikä enää keksinyt uutta puheen aihetta. Eveliina pohdiskeli mieles-
sään, että mistä kummasta se johtui, ettei hän osannut rupertella mökin
naisten kanssa, niin kuin yleensä naisihmisten kanssa juteltiin. Eipä sil-
lä, ei Villekään mikään turhan puhuja ollut. Sillä piti olla tärkeää asiaa,
ennen kuin se suunsa avasi.

Tuli ilta. Oli täyden kuun aika. Eveliina aavisteli, ettei uni tuli-
si helposti, vaikka hän oli jättänyt tarkoituksella päivätorkut väliin.
Maata pannessa oli yritettävä karistaa turhat ajatukset mielestä pois,
mutta vaikeaa se oli. Jos mieltä kaiheartavan ajatuksen sai hädetyksi,

oli toinen odottamassa vuoroaan. Piti yrittää löytää mahdollisimman mukava makuuasento, piti pöyhiä höyhentyynyä, vaihtaa taas kylkeä, vetää peitto pään yli, ettei kuun valo liikaa hohtaisi. Välillä piti kuitenkin nousta vuoteelta ja vilkaista tytön vakkaan: työllä on kaikki hyvin. Sitten taas patjalle unta odottamaan. Jos Eveliina olisi asunut yksin, olisi hän ruvennut pesemään rukkiaan ja karstaamaan villoja, mutta nyt piti olla hiirenhiljaa, etteivät Iida ja Martta häiriintyisi. Niitä ei näyttänyt täysikuu häiritsevän, vaikka se olisi kamariin astunut. Puolen yön jälkeen olo tuntui entistä pirteämmältä. Oli parasta panna villasukat jalkaan, kietoa huivi päähän, ottaa vielä lisäpeittoa, nostaa tyyntyä sängyn päätyä vasten ja sulkea silmät. Hänhän voisi kuvitella sitten, mitä Maijalle oli tapahtunut.

Tarina voisi olla vaikka seuraavanlainen:

On keskitalven kuutamoinen yö. Järvenrantakylä ja sitä ympäröivät tienoot ovat nukuksissa. On hiljaista. Jossain vain kylmän ja lumen kangistama puunoksa rasahtaa. Metsän sisällä lumen uumenissa yöpyivät myyrät, metsähiiret ja muut kiepeissä lämmittelevät siivekkäät. Metsän reunassa ansalangan tuupertama jänis sätkii aikansa jalkojaan, kunnes antaa periksi. Pyristely lakkaa. Lähellä ansapolkua seisovan kuusen latvassa istuu kanahaukka. Se näkee tilaisuutensa tulleen ja lehahtaa siivilleen. Alhaalla odottaa valmis ateria. Mutta mitä kummaa? Jostain etäämpää alkaa kuulua outoa suhinaa ja sauvan sompien natinaa. Koh-ta mies kyykistyy saaliinsa ylle ja tuumaa mielissään: tulimpa parahiksi paikalle. Ihan on vielä jänis lämmin. Puukon terä välähtää kuutamon valossa ja suolet tipahtavat ladun viereen hangelle. Neljä terävää naksusta ja tassut olivat irti. Yhden tassun mies panee poveensa, toiset konttiinsa ristihuulen lisäksi. Haikeana haukka katselee vahtipaikaltaan tapahtumaa. Mies nousee suksilleen ja sujauttaa kohti järven rantaan ja hetken päästä hiihtää mies ja toinen kuun valon venyttämä mies järven jäällä kohti pohjoista. Ranta ja rannalla uinuva talo tulee pian vastaan. Talossa on vahtina ärhäkkä piski. Sitä ei sopinut ärsyttää, sillä sen naskalihampaat ovat tehneet pahaa jälkeä monen varomattomasti lähennelleen hypypsiin. Mies heittää jäniksen takakäpälän koiralle, joka alkaa sitä heti kiihkeästi pehmittää. Toinen käpälä vielä kontista ja mies voi jatkaa hiihtoaan. On kierrettävä lenkki talon takaa, ei passaa kääntyä pihassa. Kaikki toimet on harkittava tarkoin. Seuraavana päivänä mies hiihtää taas järven yli ja viskaa käpälät koiralle. Kiitollisena

se viuhtoo hännällään ja sen silmistä paistaa tyytyväisyys. Mies pistäytyy tällä kertaa tupaan, onhan kaunis tapa käydä juttelemassa naapurin väen kanssa.

– Kumma juttu, kun tuo koira ei haukun haukkua päästä, kun sinä tulet. Mutta annapas olla, kun joku muu vieras tulee, niin jo on ärhäkänä.

– Ei minua koskaan ole koirat pelänneet, tuumasi Antti ja katseli samalla ylös katon rajaan ripustettua leipähäkkiä. Kylläpä oli hyvännäköisiä leipiä riippumassa kymmenittäin, mutta hyviä olivat talon pelotkin järven suojaisalla rannalla. Ja taisivat vielä kaskiruistakin viljellä. Toista olivat hänen alavat ja vetiset peltonsa. Mies lähti, sipaisi muutamia kertoja kintaallaan oven saranoita ja ulko-oven reunoja. Pakkasilmalla oli hyvä rasvata ovia. Ei luulisi talon väenkään pahaa tykkäävän, jos saranoita rasvailisi, muuten ne alkaisivat pitkällä pakkasilla naukua kuin kollikissat kiima-aikana. Kotimatalla oli aikaa tarkistella pajukoon asetettuja jäniksen lankoja ja parannella vihailtoja metsäkanojen pään menoksi. Jos leivästä oli pulaa, niin tulipa onneksi metsän riistaa vaimon ja tytärten ruuaksi.

Mutta sitten käy niin, että järvenrantatalossa alkaa tapahtua kummallisia asioita. Emäntä sen ensiksi huomaa leipävarrasta katsoessaan: käsittämättömästi leipiä katoaa. Vaivihkaa hän ukoltaan tinkaa, onko tämä hevoselleen leipää syöttänyt.

– Vai vielä laiskalle hevoselle minä leipiä syöttäisin. Laske leipäsi paremmin.

Emäntä laskee sinä päivänä leivät eikä niitä yön aikana katoa, mutta sitten taas. Onko se para sittenkin olemassa, hän miettii. Hän oli aina ennen pitänyt koko parajuttua hölynpölynä ja jos se olisikin totta, niin mihin taloon se para ne leivät veisi. Emäntä päättää ryhtyä vahtimaan paraa, mutta eipä se ihmisten nähden käy. Salaa se käy ihmisten nukkuessa. Kevättalvella hankiaisten aikaan Peningin Maija tulee käymään talossa ja emäntä ihmettelee leipiensä katoamista vatunlehtiteetä juotaessa. Maijan kasvoilla käväisee pelästynyt ilme, että emäntä ajattelee Maijankin epäilevän paraa, mutta eipäs.

– Kuulehan, minä supatan sinulle hiljaa. Minä kun olen koko talven ihmetellyt, kun se Antti niin usein öisin hiihtelee ja jokin kontin tapainen sillä on selässään. Enhän minä muulloin, mutta kuutamoinä. Minä olen ajatellut, että se Anttikaan ei saa unta täyven kuun aikana ja siksi hiihtelee. Kyllä sen latuja on tämän puolen järvi täynnään, mutta älä nyt ihmeessä kerro ainakaan sille, mitä minä olen arvaillut.

- Ja minä höperö kun olen ajatellut jo paran käyneen leipähäkillä.
 - Kyllä para on tainnut vierailla Antin hahmossa, tuumasi Maija.
- Nyt emäntä alkaa ymmärtää, miten leivät katosivat.

Jotain kautta kulki Antille tieto epäilyistä, eikä para enää vierailut talossa, mutta eipä piskikään saanut enää herkutella jäniksen tassuilla ja sisuskaluilla.

Tuli kevät ja kesäkuu.

Elokuun alkupuolella Peningin Maija yllättäen katoaa. Kun Maijan poika tulee iltasella kotiin, se näyttää ihan autiolta. Hellakin on ihan kylmä, joten äiti ei ole keittänyt koko päivänä mitään. Poika tarkastaa kaikki rakennukset ja huhuilee metsään, mutta ihan turhaan. Sitten poika muistaa, että äiti oli aikonut lähteä Pyhäjärven puolelle tuttaviaan tapaamaan, mutta missä olivat leivät, sillä äiti oli sotkenut edellisenä iltana taikinanjuurta. Jotain outoa oli pojan mielestä tapahtunut. Kukaan lähellä asuva ei ollut Maijaa nähnyt. Sitten asia sai uuden käänteen, kun lehmä majoille hätistellyt Pesolan karjapiika löysi kankaalta taikinatiinin, joka oli puoliksi täynnä jauhomössöä, muurahaisia, puista pudonneita neulasia ja kaikkea muuta moskaa. Nyt ruvettiin urakalla etsimään Maijaa. Ei hän ollut käynyt tuttavissaan eikä häntä löytynyt naapureista. Monet arvelivat, että oliko hän metsään eksynyt ja väsynyt näännnyksiin, oliko suohon uponnut tai järveen hypännyt.

Elleivät Pesolan lehmät olisi olleet niin herkkävaistoisia, niin ties kuinka kauan olisi Maija kadoksissa ollut. Takalaitumelle taivaltaessaan ne joutuivat ylittämään pienen kesäisin kuivan puroon, jonka yli oli kyhätty jonkinlainen silta joutopuista. Nyt lehmät tekivät tenän, eivätkä meinanneet millään suostua siltaa ylittämään. Kun karjapiika sai ne pitkällä roitakalla hätisteltyä sillan puille, puhalsivat ne sieraimiinsa, ottivat laukan ja häntä pökössä kirmaisivat joko metsään tai majanavetalle. Piika ihmetteli aikansa lehmien oikuttelua, mutta päätti vihdoinkin tutkia, mikä niitä sillassa pelästytti. Kun hän laskeutui puroon ja kurkisti siltapuiden alle, hän parkaisi kauhusta. Siellä makasi ruumis, joka jo selvästi haisi ja raatokärpäset pörräsivät suurena laumana sen kimpussa. ”Herra, Jumala, täälläkö se Maija!” parahti piika ja lähti juoksemaan minkä kintuillaan pystyi. Oli vietävä sanaa kylälle.

Kesti kauan ennen kuin virkavalta saatiin paikalle yli kahden peninkulman päästä. Ja sieltä se sitten hakojen alta Maija vedettiin. Taikina olivat kädet aivan kyynärpäitä myöten. Suurus oli tarttunut kuin pihka ihoon. Pitkällisten kuulustelujen jälkeen Antista alkoi tuntua siltä, että epäilykset alkoivat kiristyä hänen ympärilleen kuin jänislanka

ristiturvan kaulan ympärillä ja hän tunnusti kaiken. Antti oli odottanut tuona elokuisena aamuna, että Maijan poika lähtisi järvikuivalle viimeisiä heiniä kantamaan pielekseen. Sitten hän oli mennyt tupaan ja alkanut kovistella Maijaa tämän perättömistä puheista. Varkaaksi oli ruoja häntä epäillyt, köyhää mökin miestä. Että hänkö muka olisi käynyt leipää kähveltämässä. Maija oli yrittänyt puolustautua ja selittää, ettei hän suinkaan ollut Anttia varkaaksi sanonut, oli vain kertonut, että oli tämän nähnyt epätavalliseen aikaan järvellä liikkuneen. Antti hiilesyi entisestään ja päätti vähän opettaa kantelijaa pitämään pienempää suuta ja tarrasi Maijan tukkaan ja pyöräytti tätä uunin edessä. Maija alusti parhaillaan leipätaikinaa eikä pystynyt taikinaisilla käsillään puolustautumaan, vaan horjahti uunin kulmaa vasten. Ja lattialle Maija kaatui. Antti hätäntyi aluksi niin, ettei hän tiennyt, miten toimia. Hätäpäissään hän kantoi ensiksi Maijan navettaan ja piilotti ruumiin kusiprunniin. Taikinakorvon hän kantoi läheiselle kankaalle. Kun häly Maijan katoamisesta ylti, kävi hän eräänä yönä kantamassa ruumiin siltarummun alle. Paikkahan muistutti hänen mielestään vähän hautaa.

– En minä tiijä, mikä minuun meni. En minä Maijalle halunnut mitään pahaa tehdä. Ihan hyvä ihminen se oli. Se kai minua vielä kaikkein eniten suututti, kun se oli vielä sitä ruistaikinaa alustamassa. Säikäyttää minä vain halusin, Antti yritti lopuksi puolustautua.

Vielä pitkään kylällä pohdittiin, että mistäpä sen tiesi, vaikka Maija ei olisi kuollutkaan tukkapöllyyn, vaan olisi vain pyörtynyt. Ehkä Maija kuoli vasta kusiprunnissa hukkumalla. Vaikka Antti kuinka sanoi katuvansa tekoaan, ei se häntä auttanut. Antti sai tuomion ja moneksi vuodeksi vettä ja leipää.

Eveliina oli nukahtanut ja heräsi säpsähtäen. Peitto oli valahtanut lattialle ja vilu puistatti ruumista. Yön aikana kamari oli kylmennyt. Tyttökin osoitti samalla heräämisen merkkejä. Oliko sillekin tullut kylmä. Hän katseli ympärilleen ikään kuin nähdäkseen, missä Antti ja Maija olivat. Villatakkia päällensä hamutessaan hän päätti, ettei hän enää antaisi menneitten ikävien tapahtumien mieltänsä vaivata. Kuolleet olivat kuolleita ja elävien piti elää.

2. SYDÄNTALVEN LYHYTTÄ VALOA

Miesten metsätöihin lähdöstä tuli kuluneeksi vasta viikko. Eveliinasta aika tuntui kuukaudelta. Hän muisti sanonnan, että jokin aika tuntui niin pitkältä kuin nälkävuosi. Toivottavasti se ei enää pitäisi paikkaansa. Jospa päivät ja viikot alkaisivat juosta hiukan nopeammin, kun valo alkaisi lisääntyä. Miesten lähtiessä oli ollut puhetta, että joku heistä tulisi parin viikon päästä hakemaan muonatäydennystä. Iidan piti taas leipoa leipää ja paistaa uunissa lihoja, koska aitassa oli vielä suolassa syksyllä tapettujen pässien lihoja.

Lauantaiaamuna heti ylösnousun jälkeen alkoi Eveliinan oikeaa silmää kutittaa niin kovasti, että sitä piti hieraista tuon tuostakin. Taisipa se tietää, että Ville tulisikin jo tämän pyhän aikana käymään kotosalla. Aamuhämärissä navetalta tultuaan Eveliina sanoi Iidalle, että hän hiihtäisi Eerolaan maitohinkkeineen ja ostaisi tavallista enemmän maitoa, koska piti keittää riisipuuroa ihan asiaksi asti.

– Keille sinä sitä puuroa sitten niin paljon keität?

– Ville tykkää riisipuurosta.

– Vasta seuraavan viikonlopun aikanahan on Villen tai jonkun muun määrä tulla.

– Minusta tuntuu siltä, että Ville tulee jo tänä iltana.

– Sinäpähän tuon taijat paremmin tietää.

– En minä kauan viivy majon haussa, kun en jää suustani kiinni Eerolan emännän kanssa. Jos kahtositte vähän tytön perään. Jos se rupeaa itkemään, niin kyllä kai te tiijätte, miten sen rauhalliseksi saa.

– Eipä tuosta tytöstä ole paljoa vaivaa ollut.

Eveliina hiihti rivakasti järven pohjukan yli. Oli ehdittävä, ennen kuin piika separoisi aamumaidon. Jos kurriin yrittäisi keittää puuron, ei se maistuisi miltään. Kalliit ryynit menisivät hukkaan ja puuro palaisi

Hauta-Leenan tytär Eveliinan tarina jatkuu. Eveliinan arki kaukana korvessa tuo mieleen yksinäisyyden ja turvattomuuden tunteita. Metsätyöt vievät Villen pois Peningiltä pitkiksi ajoiksi. Perhe on Eveliinalle tärkeä, mutta nuori nainen kaipaa elämäänsä myös ikätoveriensa ja sukulaistensa läheisyyttä. Mökin jakaminen toisen perheen kanssa aiheuttaa välillä ristiriitoja. Historiallinen romaani Korvesta kylän pintaan kertoo 1900-luvun alkupuolen ajasta Pihtiputaalla. Kirja on toinen osa Pihtipudas-sarjassa, jossa pitäjäläisten elämää seurataan vuosikymmenten kuluessa.

